

může vždy jenom vůči jedné osobě býti v poměru zavázané neb oprávněné strany, buď jenom vůči odesílateli neb jenom vůči příjemci, vždy jenom jeden z nich jest oprávněn nakládati se zásilkou a uplatňovati práva z nákladní smlouvy. Podle čl. 24 mez. úml. a § 81 žel. dopr. ř. musí však dráha v případě, že příjemce odepře přijati zásilku, vyžádati si příkaz odesílatelův a zachovati se podle něho, poněvadž pak odesílatel má právo i povinnost disponovat celou zásilkou a poněvadž právo žaloby z nákladní smlouvy přísluší podle čl. 26 mez. úml. a § 99 žel. dopr. ř. buď jenom odesílateli neb jenom příjemci podle toho, komu přísluší právo disponovat zásilkou, není osobované si právo žalující strany, přijati jenom část zásilky a prohlásiti její zbytek za ztracený, srovnatelné se stěžejnými právními pravidly o železniční nákladní smlouvě. Zcela neprávem dovolává se žalobkyně předpisů o náhradě škody při částečné ztrátě zásilky, neboť v tomto případě zásilka došla sice opožděně, ale celá.

Čís. 5799.

Nárok na plnění proti tomu, kde platil padělanými bankovkami, promlčuje se ve lhůtě tříroční ode dne, kdy ten, jemuž bylo placeno, zvěděl, že bankovky (kolky) byly padělané (§ 1487 obč. zák.).

(Rozh. ze dne 25. února 1926, Rv I 1630/25.)

Žalovaná firma vplatila dne 11. srpna 1919 u poštovního úřadu tři padělané tisícikorunové bankovky. Žaloba, již domáhal se v roce 1925 Československý erár na žalované zaplacení 3.000 Kč, byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Dovolání napadá názor odvolacího soudu, že žaloba jest žalobou na odškodnění podle §u 1489 obč. zák., takže jí uplatněný nárok pomínul tříletým promlčením, a snaží se, dovolávajíc se autority Randovy, dokázati, že se tento zákonný předpis vztahuje pouze na nároky na náhradu škody, způsobené činem nedovoleným, nikoliv však na náhradní nároky z porušení smlouvy. Žalující strana přehlíží, že § 1489 obč. zák. byl třetí dílčí novelou ze dne 19. března 1916, čís. 69 ř. zák. právě vzhledem ku dřívějšímu sporu o rozsahu jeho platnosti nově textován, a že nyní platí pro všechny nároky na náhradu škody, »ať škoda vznikla porušením smluvní povinnosti, či beze vztahu na nějakou smlouvu«. Pokládá-li se žaloba za žalobu na náhradu škody, nemůže býti o jejím promlčení podle §u 1489 obč. zák. pochybnosti. Žaloba pomínula však tříletým promlčením i když se nepokládá za žalobu na náhradu škody, nýbrž za prostou žalobu na náhradu toho, co žalující strana na příkaz žalované firmy pro ni vynaložila (§§ 1403, 1014 obč. zák.) a to podle §u 1487 obč. zák. Žalující strana nepožaduje totiž zaplacení 3000 Kč proto, že by žalovaná byla ještě neplatila, nýbrž poněvadž byla po-

vinna zaplatiti 3000 Kč v československé měně, ale platila třemi tisícikorunovými bankovkami s padělanými kolky, jež pošta přijala jenom omylem jako placení, důvěřujíc žalované, jež jimi platila jako by byly pravé. Zvěděvši o svém omylu, popírá žalující strana platnost placení a žádá na žalované, by zaplatila, co zaplatiti jest povinna. Poněvadž podle Šu 1413 obč. zák. nikdo není povinen přijmouti jako placení věc jinou, než dlužník jest povinen plniti, a poněvadž tisícikorunové bankovky s padělanými kolky byly jenom omylem přijaty jako placení, omyl ten pak byl vyvolán žalovanou, při čemž nezáleží na tom, že snad i ona sama byla na omylu o pravosti kolků, nelze podle Šu 871 obč. zák. upřít žalujícímu eráru nárok, by první placení bylo uznáno za bezúčinné a žalovaná byla odsouzena k novému placení. Tento nárok promlčel však podle Šu 1487 obč. zák., nebyv uplatněn do tříletí ode dne, kdy žalující strana poznala svůj omyl, totiž zvěděla, že kolky jsou padělané. Tříleté promlčení nároků, zakládajících se na uvedení v omyl, jest zákonem vyloučeno jenom v případech, kdy omyl byl druhou smluvní stranou vzbuzen obmyslně. Že by však žalovaná firma byla jednala obmyslně, byla totiž věděla o nepravosti kolků, žalující strana netvrdí, a plyne z přednesu stran, že by to ani nemohla s přesvědčením tvrditi, tím méně prokázati.

Čís. 5800.

Ujednání z počátku světové války, že stanovení dluhu (splátky naň), vyjádřeného v cizozemské měně, se odsunuje na dobu klidnějších poměrů hospodářských.

Bylo na dlužníku, by, jakmile se skončila válka nebo uklidnily se hospodářské poměry, vyžádal si od věřitele vyúčtování zbytku svého dluhu. Nepožadoval-li věřitel ihned, jakmile se uklidnily poměry, zaplacení své pohledávky, má prodlení jeho nepříznivý účinek pouze v tom směru, že pozbyl nároku na úroky starší než tříleté od podání žaloby. Pro přepočítací kurs cizozemské měny na Kč jest rozhodným den podání žaloby.

(Rozh. ze dne 25. února 1926, Rv I 1850/25.)

Žalobce dodal v roce 1914 žalovaným firmám zboží a bylo umluveno zaplacení kupní ceny v anglických librách. Vzhledem k nastalým válečným poměrům bylo odsunuto stanovení jak dluhu, tak i platu naň učiněného na »dobu klidnějších hospodářských poměrů«. Žalobě, jíž se žalobce na žalovaných domáhal v roce 1924 zaplacení 987.3.6 anglických liber, vyhověl procesní soud první stolice potud, že přiznal žalobci 8388 Kč 80 h se 6% úrokem ode dne podání žaloby. Odvolací soud nevyhověl odvolání ani té ani oné strany. Nejvyšší soud vyhověl dovolání žalobcovu potud, že změnil napadený rozsudek v ten rozum, že žalované firmy jsou povinny zaplatiti žalobci rukou společnou a nerozdílnou L angl. 160.10.10 anebo částku v Kč připadající na tento peníz podle úředního kursu pražské bursy dne 18. ledna 1924 s 6% úrokem ode dne 18. ledna 1921.